

UCHWAŁA NR XLIX/568/06
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 30 czerwca 2006 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pisz na lata 2006-2013.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz.1271, Nr 214, poz. 1806, z 2003 r. Nr 80, poz. 717 i Nr 162, poz. 1568, z 2004r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, Nr 167, poz. 1759, z 2005 r. Nr 172, poz.1441, Nr 175, poz.1457, z 2006 r. Nr 17, poz.128) i art. 17 ust.1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz.593, Nr 99, poz. 1001, Nr 273, poz.2703, z 2005 r. Nr 64, poz.565, Nr 94, poz.788, Nr 164, poz.1366, Nr 179, poz.1487, Nr 180, poz.1493) Rada Miejska w Pisz uchwala co następuje:

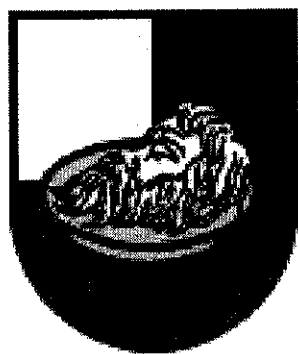
- § 1. Przyjmuje się Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Pisz na lata 2006-2013 stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Pisz.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Józef Skrodzki

Załącznik do:
Uchwały Nr XLIX/568/06
Rady Miejskiej w Pisz
z dnia 30.06.2006 r.

**STRATEGIA INTEGRACJI I ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY PISZ
NA LATA 2006-2013**

2006

SPIS TREŚCI

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA	3
1.1. TŁO I PRZYCZYNY	4
1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE	5
1.3. STRUKTURA DOKUMENTU	9
1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH	12
2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	17
2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	18
2.2. DEMOGRAFIA I GOSPODARSTWA DOMOWE	19
2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ	22
2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH	30
2.5. PROBLEM DZIECKA	35
2.6. PROBLEM UZALEŻNIEŃ	38
2.7. PROBLEM PRZESTĘPCZOŚCI	42
2.8. KWESTIA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI	43
2.9. IDENTYFIKACJA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY	43
2.10. ANALIZA SWOT	47
2.11. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	58
2.12. PODSUMOWANIE CZĘŚCI DIAGNOSTYCZNEJ	60
3. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	63
3.1. MISJA	64
3.2. CELE STRATEGICZNE	66
3.3. MONITORING I WDRAŻANIE STRATEGII	79
4. UWAGI KOŃCOWE	82

1. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Część wstępna zawiera elementarne informacje dotyczące zasad konstruowania dokumentu. Przedstawione w niej zostały aspekty prawne, będące podstawą działania samorządu lokalnego, zasady i wartości, na których opiera się lokalna polityka społeczna, oraz najważniejsze informacje dotyczące metodyki pracy nad strategią. Jest tutaj także pokazany związek analizy z innymi dokumentami strategicznymi, funkcjonującymi na różnych poziomach administrowania i zarządzania.

1.1. TŁO I PRZYCZYNY

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych ma stanowić podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk) występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 2255 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z 2006 r. Nr 66, poz. 469),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493).

Oprócz wspomnianych aktów prawnych przy realizacji strategii może zachodzić potrzeba odwołania się również do ustaw i aktów wykonawczych z zakresu ochrony zdrowia, oświaty i edukacji publicznej, budownictwa socjalnego.

Europejska polityka społeczna została określona w głównej mierze podczas Szczytu Lizbońskiego w 2000 roku, na którym kraje członkowskie Unii Europejskiej uznały, że zwalczanie ubóstwa i wykluczenia społecznego będzie centralnym elementem w procesie modernizacji europejskiego modelu społecznego. W roku 2001 uzgodniony został przez Radę, Parlament i Komisję Europejską „Wspólnotowy program na rzecz walki z wykluczeniem społecznym na lata 2002-2006”. Jego celem jest wsparcie współpracy pomiędzy krajami Unii Europejskiej i zwiększenie skuteczności przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Polska zgłosiła gotowość przystąpienia do programu, w efekcie, czego podjęła prace nad przygotowaniem Memorandum w sprawie Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum – JIM), Narodowej Strategii Integracji Społecznej oraz Krajowego Planu Działania na rzecz Integracji Społecznej. Powołany przez Prezesa Rady Ministrów w roku 2003 Zespół Zadaniowy do spraw Reintegracji Społecznej opracował dokument pt.: „Narodowa Strategia Integracji Społecznej dla Polski”. Autorzy tego dokumentu podjęli próbę dokonania całościowej analizy sytuacji społecznej w Polsce, wskazania priorytetowych problemów oraz dobrych praktyk na rzecz inkluzji osób i grup.

Opracowując lokalną strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych, organizacji pozarządowych oraz biznesu. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami podlegającymi wykluczeniu społecznemu.

Wspomniane dokumenty to przede wszystkim:

- Narodowy Plan Rozwoju na lata 2004-2006 oraz załączenia do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013,
- Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego,
- Sektorowy Program Operacyjny Rozwoju Zasobów Ludzkich.

1.2. WARTOŚCI, ZASADY, DEFINICJE

„Wartość” to termin używany do określenia tego, co godne uznania i pożądania, cenne i dobre. Człowiek budujący swój system wartości pewne z nich eliminuje (odrzuca jako złe, czyli traktuje je jako „antywartości”), inne pozostawia i hierarchizuje według przypisywanej im ważności.

Wartość jest cechą względną, a to oznacza, że nie zawsze, nie w każdym miejscu, nie przez wszystkich i nie w każdych okolicznościach przypisywana jest przedmiotom podlegającym ocenie. Przedmiotami wartościowania w polityce społecznej są najczęściej stosunki społeczne, stan zaspokojenia potrzeb, instytucje społeczne, stosunki między człowiekiem a przyrodą.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania państwa i władz samorządowych różnych szczebli w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, a także ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych oraz tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Z wartości wynikają zarówno cele polityki społecznej, jak i zasady. Źródła, z których czerpie wartości polityka społeczna, są bardzo różnorodne. Są to m.in. ideologie, doktryny społeczne i gospodarcze, społeczne oczekiwania wyrażane za pośrednictwem różnych kanałów społecznej komunikacji, normy zwyczajowe, poglądy osób znaczących w społeczeństwie. W polityce społecznej, odwołującej się do wartości cenionych przez społeczeństwo, ważny jest podział na wartości odczuwane i uznawane. Wartości odczuwane wiążą się głównie ze sferą emocjonalną, zaś uznawane opierają się na przekonaniach, że pewne cechy powinny być odczuwane jako wartość.

Niektóre zasady polityki społecznej są tożsame z wartościami. Zasady to ogólne doktryny i normy działania, którymi powinny kierować się podmioty polityki społecznej w realizacji podstawowego celu, jakim jest zaspokajanie potrzeb. Zasady, które są najczęściej artykułowane bądź realizowane w polityce społecznej, a które stają się dla twórców strategii podstawowymi fundamentami budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

1. **Zasada samopomocy** – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
2. **Zasada przezorności** – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.

3. **Zasada solidarności społecznej** – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
4. **Zasada pomocniczości** – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.
5. **Zasada partycypacji** – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która poszczególnym ludziom zapewnia możliwość pełnej realizacji swoich ról społecznych, natomiast poszczególnym grupom pozwala zająć równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
6. **Zasada samorządności** – stanowi realizację takich wartości, jak wolność i podmiotowość człowieka, a wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, która jednostkom i grupom gwarantuje prawo do aktywnego udziału w istniejących instytucjach społecznych oraz tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
7. **Zasada dobra wspólnego** – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
8. **Zasada wielosektorowości** – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Polityka społeczna, jako przewodnik czy też wskazówka działania oparta na zadeklarowanych wartościach i zasadach, określa i wyjaśnia misję, obejmuje możliwości i cele przedsięwzięć organizacyjnych, wymusza odpowiednie zachowania, nakreślając przydział odpowiedzialności i towarzyszącą temu delegację kompetencji na wszystkie poziomy organizacyjne.

Z wymienionych powyżej zasad wynikają podstawowe cele, które powinny kształtować politykę społeczną w danym środowisku lokalnym. Są to przede wszystkim:

- dążenie do poprawy położenia materialnego i wyrównywanie szans życiowych grup społeczeństwa ekonomicznie i socjalnie najslabszych;
- prowadzenie bieżących działań osłonowych;
- dostrzeganie zagrożeń społecznych z wyprzedzeniem;
- dorównywanie do standardów unijnych i międzynarodowych.

Polityka społeczna Unii Europejskiej opiera swoje założenia na działaniach związanych z polepszeniem warunków życia, pracy i kształcenia, zapewnieniem powszechności prawa do zatrudnienia i wykształcenia, a wreszcie stworzeniem systemu zabezpieczenia społecznego. Z uwagi na przystąpienie naszego kraju do tej struktury społeczno-gospodarczej jest rzeczą oczywistą i zrozumiałą, że właśnie te wartości i zasady stanowią fundament budowy dokumentu wskazującego lokalne problemy społeczne i metody ich rozwiązywania.

W polityce społecznej terminem „problemy społeczne” oznacza się wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym. Natomiast określeniem „kwestia społeczna” wyróżnia się wśród nich te, które:

- odznaczają się szczególną dolegliwością dla potencjału osobowego społeczeństwa;
- są następstwem niedostosowania sposobu, w jaki funkcjonuje społeczeństwo, do podstawowych potrzeb indywidualnych i zbiorowych;
- nie są możliwe do rozwiązania siłami pojedynczych grup ludzkich.

W węższym znaczeniu termin „kwestia społeczna” oznacza konkretny problem o szczególnie wysokim stopniu dotkliwości dla życia i współdziałania członków społeczności. W szerszym znaczeniu termin ten oznacza natomiast sprzeczność pomiędzy zasadami obowiązującymi w danym społeczeństwie, formacji ustrojowej czy nawet cywilizacji, a dążeniami jednostek i zbiorowości do godnego życia. Przyjmuje się, że źródła kwestii społecznych tkwią wewnątrz społeczeństwa, w mechanizmach życia zbiorowego i mogą być – jak każdy problem społeczny – ograniczane i rozwiązywane we wszystkich skalach współżycia: od rodziny poprzez środowiska lokalne i zawodowe po skalę ogólnopolską czy międzynarodową.

Mechanizmów powstawania problemów społecznych i kwestii społecznych upatrywać należy w funkcjonowaniu społeczeństwa. Są nimi przede wszystkim:

- dezorganizacja społeczeństwa;
- gwałtowna zmiana społeczna;
- opóźnienia kulturowe;

- przemiany gospodarcze wyprzedzające przemiany w sposobie myślenia i działania;
- złe funkcjonowanie instytucji politycznych czy administracyjnych;
- niekompetencja polityków czy urzędników państwowych;
- dysfunkcjonalność instytucji społecznych;
- dominacja grup społecznych, eksploatacja, wyzysk;
- nierówności społeczne, niesprawiedliwość społeczna;
- złe funkcjonowanie instytucji edukacyjnych;
- nieprzystosowanie do pełnienia określonych ról społecznych.

Funkcjonujące w środowisku lokalnym kwestie i problemy społeczne prowadzą do wykluczenia społecznego, czyli sytuacji uniemożliwiającej lub znacznie utrudniającej jednostce lub grupie zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Środkiem umożliwiającym przeciwdziałanie tej sytuacji jest integracja społeczna oparta na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności. Podejmowane w tym celu działania wspólnotowe służą budowie społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej. W społeczeństwie tym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.

Przygotowując dokument programowy, wskazujący kierunki działań samorządu w kształtowaniu i realizacji lokalnej polityki społecznej, nie można nie wspomnieć o wartości podstawowej, która posłużyła autorom za fundament przy jego opracowywaniu. Wartością tą jest zasada wspierania rodziny jako najważniejszej komórki społecznej. Jest ona głównym przesłaniem niniejszego dokumentu, gdyż od wspierania siły rodziny należy rozpoczynać każdy rodzaj oferowanej pomocy.

1.3. STRUKTURA DOKUMENTU

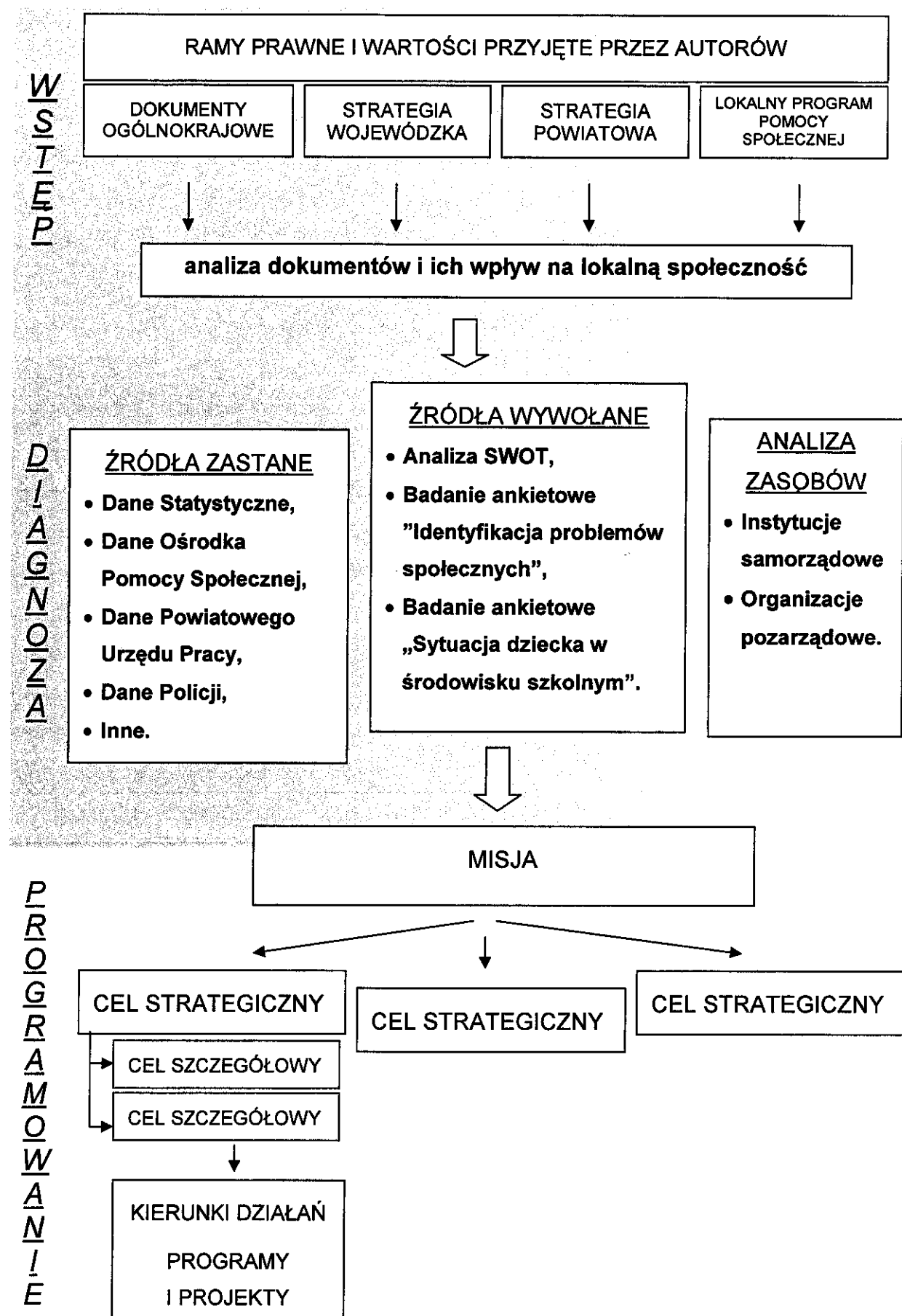
Strategie rozwiązywania problemów społecznych to względnie trwałe wzory interwencji społecznych podejmowanych w celu zmiany (poprawy) tych stanów rzeczy (zjawisk), występujących w obrębie danej społeczności, które oceniane są negatywnie. Mówiąc o gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych, należy mieć na myśli w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji pomocy społecznej

(i pokrewnych), prowadzone na terenie gminy, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez wybrane kategorie osób i rodzin.

W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz lokalnych. Metodyka opracowania dokumentu pozwoliła zaangażować środowisko lokalne w budowę strategii na najważniejszych etapach, od diagnozy do wdrożenia i realizacji.

Przedłożony materiał został opracowany w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Piszku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Pomoc zewnętrzna polegała głównie na doradztwie i systematyzacji układu głównych elementów wypracowanego dokumentu. Perspektywa czasowa obowiązywania niniejszego dokumentu została skomunikowana z głównymi dokumentami strategicznymi wpływającymi na rozwiązywanie lokalnych problemów, tj. Narodowym Planem Rozwoju oraz Strategią Polityki Społecznej, wyznaczającymi działania i możliwość ubiegania się o środki zewnętrzne do 2013 r.

METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

1.4. PRZESŁANKI WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Konstruując strategię integracji i rozwiązywania problemów społecznych gminy, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły jej mieszkańców. Krytyczna analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1.4.1. NARODOWY PLAN ROZWOJU NA LATA 2007-2013

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kompleksowym programem rozwoju społeczno-gospodarczego Polski. Przygotowanie i realizacja NPR ma spowodować skuteczne włączenie Polski w kształtowanie Unii Europejskiej, której jednym z konstytucyjnych fundamentów jest zasada spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Obecność Polski w Unii Europejskiej stwarza naszemu krajowi ogromną szansę na zmniejszenie dystansu do najwyżej rozwiniętych społeczeństw.

Narodowy Plan Rozwoju (NPR) na lata 2007-2013 spaja wszystkie przedsięwzięcia o charakterze rozwojowym. Jest on koncepcją modernizacji polskiej gospodarki oraz propozycją takich zmian instytucjonalnych, które umożliwią tę modernizację. Ostateczny projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013 został przyjęty przez Radę Ministrów 6 września 2005 r. Misją NPR jest podjęcie i uruchomienie przedsięwzięć, które zapewnią wysoki wzrost gospodarczy, spowodują umocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz przyczynią się do wzrostu zatrudnienia przy zapewnieniu wyższego poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 formułuje trzy cele strategiczne:

1. Utrzymanie kraju na ścieżce wysokiego tempa wzrostu gospodarczego.

Polska gospodarka charakteryzuje się znaczącym potencjałem rozwojowym, ale też szeregiem strukturalnych zapóźnień i deficytów. Zagroženiem jest na przykład wysoki i szybko rosnący poziom zadłużenia państwa. Rozwiązywanie zasadniczych problemów gospodarczych i społecznych będzie możliwe jedynie pod warunkiem utrzymania wysokiego poziomu wzrostu gospodarczego.

2. Wzmocnienie konkurencyjności regionów i przedsiębiorstw oraz wzrost zatrudnienia.

W 2004 r. polska gospodarka wyszła z okresu stagnacji i spowolnionego tempa wzrostu gospodarczego. Można przewidywać, że tempo wzrostu gospodarczego zbliży się do poziomu 6 procent. Właśnie teraz niezbędne staje się podejmowanie procedur i uruchamianie przedsięwzięć, które umocnią mikroekonomiczne fundamenty gospodarki oraz utrwalą tendencję wzrostową.

3. Podniesienie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Transformacja ustrojowa w latach 1989-2004 wiązała się z występowaniem negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych. Wysokie bezrobocie, pogłębiające i poszerzające się ubóstwo, wykluczenie społeczne, dezintegracja społeczna, marginalizacja wielu wspólnot lokalnych i peryferyzacja niektórych regionów stanowią zagrożenie i przeszkodę w rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz stają się źródłem konfliktów społecznych. Jednocześnie zjawiska te ograniczają potencjał rozwojowy gospodarki i możliwości awansu cywilizacyjnego. Stąd rozwój społeczno-gospodarczy musi respektować m.in. zasadę zrównoważonego rozwoju. Miarami realizacji tego celu będą: zróżnicowanie poziomu dochodów i rozwoju regionalnego oraz dostępność komunikacyjna do regionów peryferyjnych.

Narodowy Plan Rozwoju na lata 2007-2013 jest kontynuacją obowiązującego obecnie planu na lata 2004-2006.

1.4.2. NARODOWA STRATEGIA INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Cele polityki integracji społecznej w Polsce wynikają przede wszystkim z priorytetów określonych w przyjętej w czerwcu 2004 r. Narodowej Strategii Integracji Społecznej. Wynikają również z założeń w zakresie zwalczania ubóstwa i wykluczenia społecznego przyjętych w grudniu 2000 r. przez Radę Europejską w Nicei. Polska w pełni zaakceptowała ich zasadność, co zostało oficjalnie potwierdzone poprzez przyjęcie w grudniu 2003 r. Wspólnego Memorandum Polski i Unii Europejskiej o Integracji Społecznej (Joint Inclusion Memorandum).

Zarówno Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej, jak i Wspólne Memorandum są elementami realizacji Strategii Lizbońskiej, która została przyjęta przez piętnaście krajów członkowskich w marcu 2000 r.

Polskie priorytety wpisują się także w podstawowe założenia Zrewidowanej Strategii Spójności Społecznej Rady Europy, której inauguracja odbyła się w lipcu 2004 r. w Warszawie. Jednym z tych założeń jest budowanie integracji i spójności społecznej w oparciu o prawa człowieka, a zwłaszcza te prawa, które zostały zawarte w Zrewidowanej Europejskiej Karcie Społecznej.

Priorytety Narodowej Strategii Integracji Społecznej stworzone zostały z perspektywą ich realizacji do 2010 r. Krajowy Plan Działania uwzględnia te priorytety, których realizacja jest szczególnie pilna. Wynikają one także z przedstawionej analizy sytuacji ekonomiczno-społecznej ilustrującej podstawowe przyczyny ubóstwa i zagrożenia wykluczeniem społecznym.

Priorytety zawarte w NSIS w zakresie realizacji **prawa do edukacji** są następujące:

- wzrost uczestnictwa dzieci w wychowaniu przedszkolnym;
- poprawa jakości kształcenia na poziomie gimnazjalnym i średnim;
- upowszechnienie kształcenia na poziomie wyższym i jego lepsze dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
- rekompensowanie deficytów rozwoju intelektualnego i sprawnościowego dzieci;
- upowszechnienie kształcenia ustawicznego.

W zakresie realizacji **prawa do zabezpieczenia socjalnego**:

- radykalne ograniczenie ubóstwa skrajnego, którego poziom jest obecnie nieakceptowany i wymaga podjęcia zdecydowanych działań;
- ograniczenie tendencji wzrostowych rozwarstwiania dochodowego, tak aby różnice te nie odbiegały od przeciętnego poziomu w krajach UE.

Bezrobocie jest jedną z form wykluczenia społecznego silnie powiązaną z innymi jego przejawami, np. ubóstwem, w warunkach niskiej skuteczności systemu zabezpieczenia socjalnego dla osób bezrobotnych i ich rodzin. Dlatego też w Narodowej Strategii Integracji Społecznej cztery z dwudziestu priorytetów odnoszą się do sfery działań dotyczących realizacji **prawa do pracy**:

- ograniczenie bezrobocia długookresowego;
- zmniejszenie bezrobocia młodzieży;
- zwiększenie poziomu zatrudnienia wśród niepełnosprawnych;
- zwiększanie liczby uczestników aktywnej polityki rynku pracy.

W zakresie realizacji **prawa do ochrony zdrowia**:

- wydłużenie przeciętnego trwania życia w sprawności;

- upowszechnienie dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zwiększenie zakresu objęcia kobiet i dzieci programami zdrowia publicznego.

W zakresie realizacji **innych praw społecznych**:

- zwiększenie dostępu do lokali (mieszkań) dla grup najbardziej zagrożonych bezdomnością;
- zapewnienie lepszego dostępu do pracowników socjalnych;
- rozwinięcie pomocy środowiskowej i zwiększenie liczby osób objętych jej usługami;
- zwiększenie zaangażowania obywateli w działalność społeczną;
- realizacja Narodowej Strategii Integracji Społecznej przez samorządy terytorialne;
- zwiększenie dostępu do informacji obywatelskiej i poradnictwa.

1.4.3. KRAJOWY PLAN DZIAŁANIA NA RZECZ INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Krajowy Plan Działania na rzecz Integracji Społecznej to program poprawy dostępu do praw społecznych i zwiększania poziomu ich realizacji. Jest to również zasadniczy instrument osiągania integracji społecznej w europejskim modelu społecznym. Realizacja praw społecznych wymaga oczywiście poniesienia określonych kosztów, tak samo jak realizacja wszystkich innych kategorii praw człowieka zawartych w prawie międzynarodowym i krajowym. Należy więc zapewnić w sposób trwały zasoby finansowe, kadrowe, lokalowe, rzeczowe i inne instytucjom odpowiedzialnym za realizację tych praw.

Prawa społeczne powinny mieć obecnie priorytet w wydatkach publicznych. Ich realizacja znacznie się pogorszyła w ostatnich latach, a więc zmniejsza się poziom integracji społecznej i zwiększa się skala i zasięg procesów wykluczenia społecznego.

W Krajowym Planie Działań na rzecz Integracji Społecznej za najważniejsze uznano:

- działania edukacyjne, socjalne i zdrowotne zapobiegające wykluczeniu oraz wspierające grupy zagrożone;
- budowę systemu bezpieczeństwa socjalnego i przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- realizację prawa do pracy dla każdego, w tym szczególnie dla grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez odpowiednią politykę makroekonomiczną i politykę zatrudnienia;

- rozwój systemu instytucjonalnego z jasnym podziałem odpowiedzialności instytucji rządowych i samorządowych, otwierającego przestrzeń dla aktywności obywatelskiej i upodmiotowienia osób korzystających z usług społecznych, świadczonych zarówno przez państwo, jak i przez organizacje pozarządowe.

Na poziomie operacyjnym ważne jest, że polska polityka integracji społecznej musi być realizowana **we współpracy z szeroko rozumianymi partnerami społecznymi**. Szczególnie chodzi tu o związki zawodowe i związki pracodawców, organizacje pozarządowe, samorządy lokalne oraz odpowiednie charytatywne instytucje kościołów i związków wyznaniowych. Niezależnie od osiągniętego poziomu zamożności oraz stanu koniunktury gospodarczej państwo nie jest w stanie zrealizować celów tej polityki bez partnerstwa z innymi instytucjami.

W tym kontekście ustalono następujące priorytety na najbliższe dwa lata:

- zaangażowanie obywateli w działalność społeczną, głównie poprzez zwiększenie ich uczestnictwa w działalności organizacji pozarządowych i innych formach pracy społecznej oraz samopomocy;
- wzrost liczby samorządów, które z pełną wrażliwością i zaangażowaniem podejmą się tworzenia lokalnych strategii przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu, a następnie zrealizują ich założenia.

1.4.4. LOKALNY PROGRAM POMOCY SPOŁECZNEJ GMINY I MIASTA PISZ NA ROK 2004

Lokalny Program Pomocy Społecznej Gminy i Miasta Pisz został przyjęty Uchwałą Rady Miejskiej w Pisz w dniu 30.04.2004 r. Biorąc pod uwagę główne przyczyny przyznawania pomocy przez MGOPS w Pisz, działania ośrodka w 2004 r. skupiono na pięciu obszarach problemowych:

- Wsparcie dla osób i rodzin dotkniętych bezrobociem;
- Wsparcie dla osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych;
- Prowadzenie działań mających na celu przeciwdziałanie bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach najuboższych, niezaradnych i patologicznych;
- Wsparcie dla osób bezdomnych;
- Kształtowanie świadomości w sferze pomocy społecznej.

2. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

Część diagnostyczna zawiera diagnozę problemów społecznych gminy. Diagnoza została oparta na badaniu źródeł zastanych oraz analizie skonstruowanych specjalnie do tego celu ankiet i wywiadów.

2.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina miejsko-wiejska Pisz jest położona w południowo-wschodniej części Pojezierza Mazurskiego w obrębie trzech mniejszych jednostek geomorfologicznych, różniących się budową geologiczną i rzeźbą terenu. Część północna (na północ od linii Ruciane-Nida – Niedźwiedzi Róg – Pisz) należy do krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Część centralna i południowo-zachodnia (na południe od jezior Śniardwy i Pisz) leżą w obrębie Równiny Mazurskiej, natomiast część wschodnia (w kierunku Pogorzeli Wielkiej i Rożyńska) należy do Pojezierza Ełckiego.

Administracyjnie gmina wchodzi w skład powiatu piskiego, składającego się z 4 gmin. Tereny gminy zajmują powierzchnię 62.495 ha. Zamieszkuje ją 27.966 osób.

Gmina sąsiaduje:

1. od wschodu z gminą Biała Piska,
2. od północy z gminami Orzysz i Mikołajki,
3. od zachodu z gminami Ruciane-Nida i Rozogi,
4. od południa z gminami Łyse, Turośl i Kolno.

W skład gminy Pisz wchodzi sołectwa: Babrosty, Bogumiły, Borki, Ciesina, Hejdyk, Imionek, Jagodne, Jeglin, Jeże, Kałęczyn, Karpa, Karwik, Kocioł, Kocioł Duży, Kociołek Szlachecki, Kwik, Liski, Łupki, Łysonie, Maldanin, Maszty, Pietrzyki, Pilchy, Pogobie Średnie, Pogobie Tylne, Rakowa Piskie, Rostki, Snopki, Stare Guty, Szczechy Małe, Szczechy Wielkie, Szeroki Bór Piski, Trzonki, Turośl, Turowo, Turowo Duże, Uściany, Wąglik, Wiartel, Zawady, Zdory, Zdunowo.

Pisz położony jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, na Równinie Mazurskiej, nad jeziorem Roś i rzeką Pisą (prawy dopływ Narwii), w pobliżu kompleksów leśnych Puszczy Piskiej, przy lokalnych szlakach komunikacyjnych, odgrywających ważną rolę w regionalnym systemie dróg. Jednak najważniejsze trasy tranzytowe o znaczeniu ogólnokrajowym i międzynarodowym zlokalizowane są poza terenem gminy. Do najważniejszych regionalnych ciągów komunikacyjnych przebiegających przez tereny gminy Pisz należą:

- droga nr 63: Węgorzewo – Giżycko – Orzysz – Pisz – Łomża;
- droga nr 58: Szczuczyn – Biała Piska – Pisz – Ruciane-Nida – Piecki;
- linia kolejowa: Ełk – Pisz – Ruciane-Nida – Szczytno – Olsztyn.

Ukształtowanie terenu, wynikające z polodowcowego charakteru rzeźby północno-wschodniej części Polski, wykształciło specyficzne warunki przyrodnicze. Przede wszystkim jakość gleb na terenie gminy – z rolniczego punktu widzenia – jest

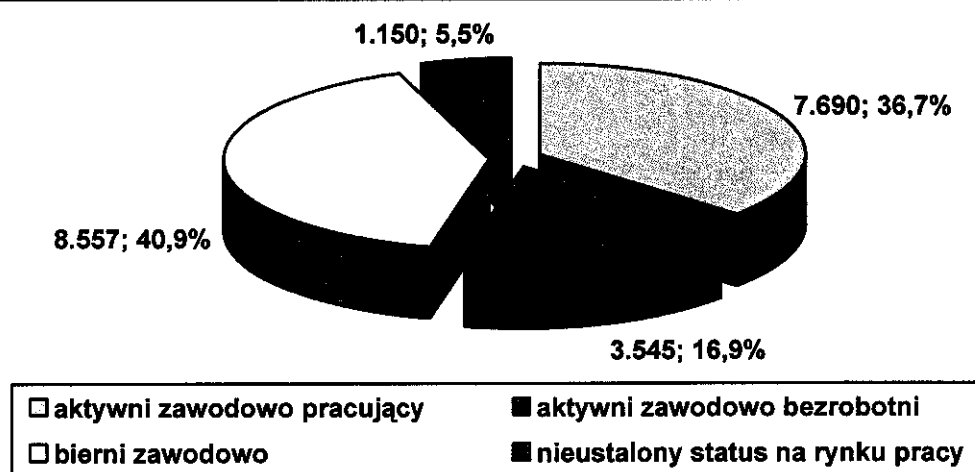
ogólnie słaba. Niewielki stopień urbanizacji gminy, zachowane naturalne środowisko przyrodnicze (Puszcza Piska - druga pod względem wielkości puszcza w Europie - ok. 90.000 ha, jeziora – w tym największe polskie jezioro Śniardwy – 11.383 ha, bogactwo fauny i flory, wspaniałe krajobrazy) oraz tradycje kulturalne i społeczne mieszkańców czynią z gminy Pisz jeden z najatrakcyjniejszych zakątków Polski do wypoczynku i zamieszkania.

Na terenie gminy znajduje się 1.696 podmiotów gospodarczych prywatnych. Są tu 2 przedszkola, do których uczęszcza 360 dzieci, w 10 szkołach podstawowych uczy się 2.151 uczniów, są też 4 gimnazja, w których naukę pobiera 1.461 uczniów. Mieszkańcy gminy mają zapewnioną opiekę zdrowotną w 1 przychodni i 14 prywatnych gabinetach lekarskich.

2.2. DEMOGRAFIA I GOSPODARSTWA DOMOWE

Poniżej prezentujemy sytuację demograficzną i gospodarstw domowych gminy Pisz wg danych Narodowego Spisu Powszechnego, Urzędu Miejskiego i Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

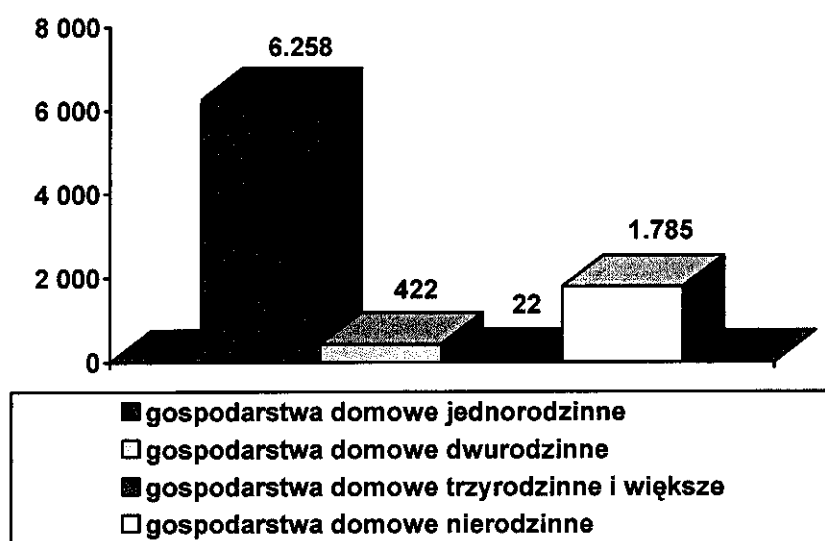
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W 2002 r. teren gminy Pisz zamieszkiwały ogółem 20.942 osoby aktywne ekonomicznie w wieku 15 lat i więcej, z czego 7.690 (36,7%) to aktywni zawodowo pracujący, 3.545 (16,9%) to aktywni zawodowo bezrobotni, 8.557 (40,9%) to bierni zawodowo, a 1.150 osób (5,5%) posiadało nieustalony status na rynku pracy.

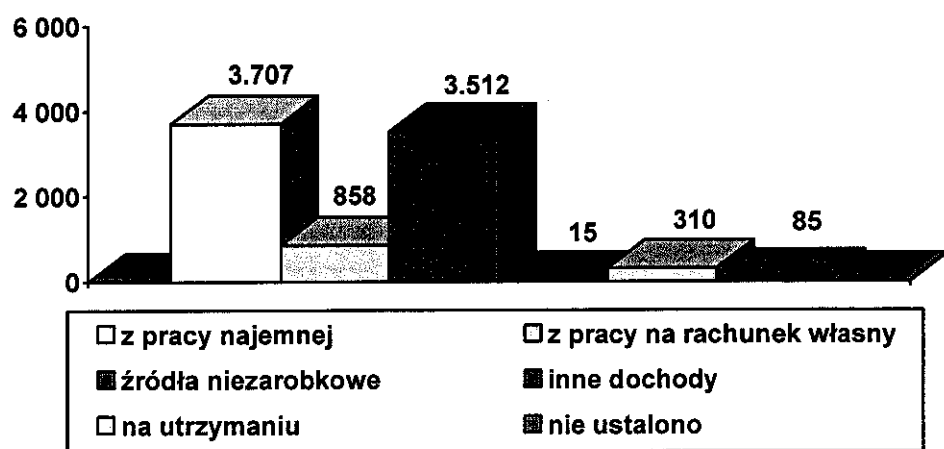
Gospodarstwa domowe według typu w 2002 r.

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

W roku 2002 na terenie gminy Pisz stwierdzono ogółem 8.487 gospodarstw domowych, w tym 6.702 rodzinne oraz 1.785 nierodzinnych. Wśród gospodarstw rodzinnych odnotowano 6.258 gospodarstw jednorodzinnych, 422 dwurodzinne oraz 22 trzyrodzinne i większe.

Gospodarstwa domowe według głównego źródła utrzymania w 2002 r.

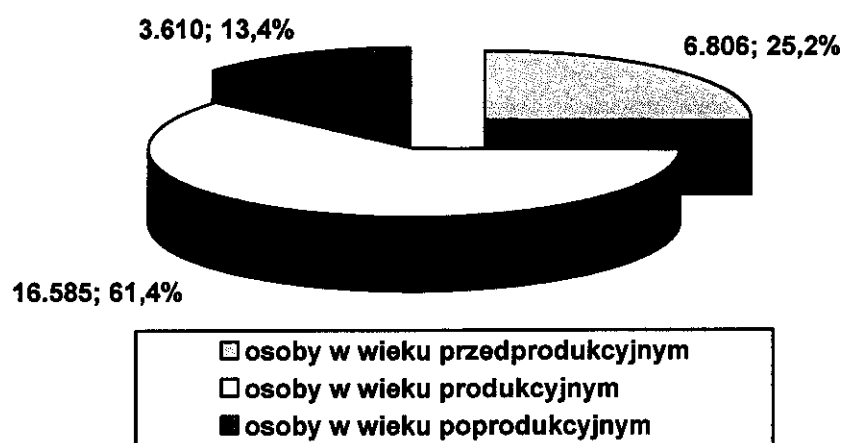

Dane Narodowego Spisu Powszechnego 2002.

Według danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 roku spośród 8.487 gospodarstw domowych, 4.565 gospodarstw (czyli 54%) utrzymywało się z pracy; w tym 3.707 z pracy najemnej oraz 858 z pracy na własny rachunek. Z pozostałych źródeł utrzymywały się 3.922 gospodarstwa (46%), z czego 3.512 z niezarobkowych źródeł,

15 gospodarstw z innych dochodów, a 310 gospodarstw było na utrzymaniu. Nie ustalono źródła utrzymania dla 85 gospodarstw domowych.

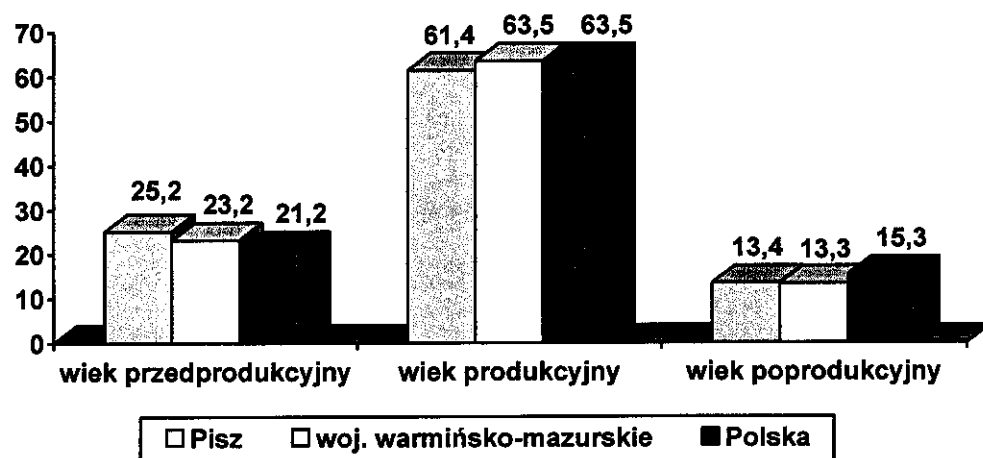
Struktura wiekowa mieszkańców gminy w 2004 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

W 2004 r. gminę Pisz zamieszkiwało 27.001 osób, z czego 6.806 (25,2%) to dzieci i młodzież, 16.585 osób (61,4%) osiągnęło wiek produkcyjny, a 3.610 (13,4%) wiek poprodukcyjny.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Pisz na dzień 31.12.2004 roku w porównaniu z województwem i krajem (w procentach)

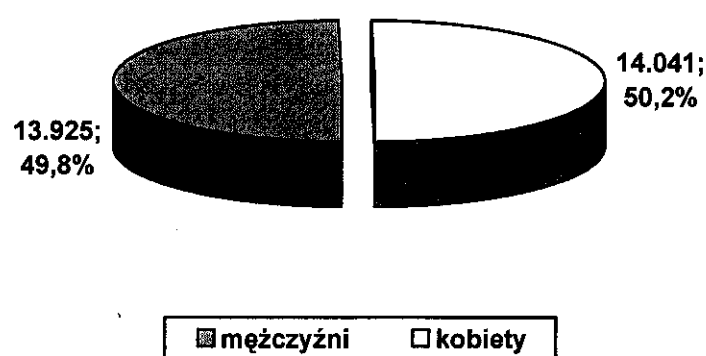

Badania własne Centrum AV.

Analizując strukturę wiekową mieszkańców gminy Pisz, należy stwierdzić, że odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest zbliżony do średniej w województwie warmińsko-mazurskim i nieco niższy w porównaniu ze średnią krajową. Wskaźnik

procentowy mieszkańców gminy w wieku produkcyjnym jest nieznacznie niższy w porównaniu do województwa i kraju, natomiast w odniesieniu do wieku przedprodukcyjnego – nieco wyższy. Z danych wynika, iż struktura wiekowa mieszkańców gminy Pisz jest korzystna, co przejawia się większą liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w porównaniu z osobami w wieku poprodukcyjnym. Tendencje demograficzne sugerują, że liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie się zwiększała, co jest m.in. spowodowane malejącą dzietnością rodzin i wydłużającą się średnią długością życia.

Ludność gminy – stan na 9.11.2005 r.

Dane Urzędu Miejskiego w Pisz.

Gminę Pisz wg stanu na 9.11.2005 r. zamieszkiwało 27.966 osób, w tym 13.925 mężczyzn i 14.041 kobiet.

2.3. PROBLEMY SPOŁECZNE W PERSPEKTYWIE OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ

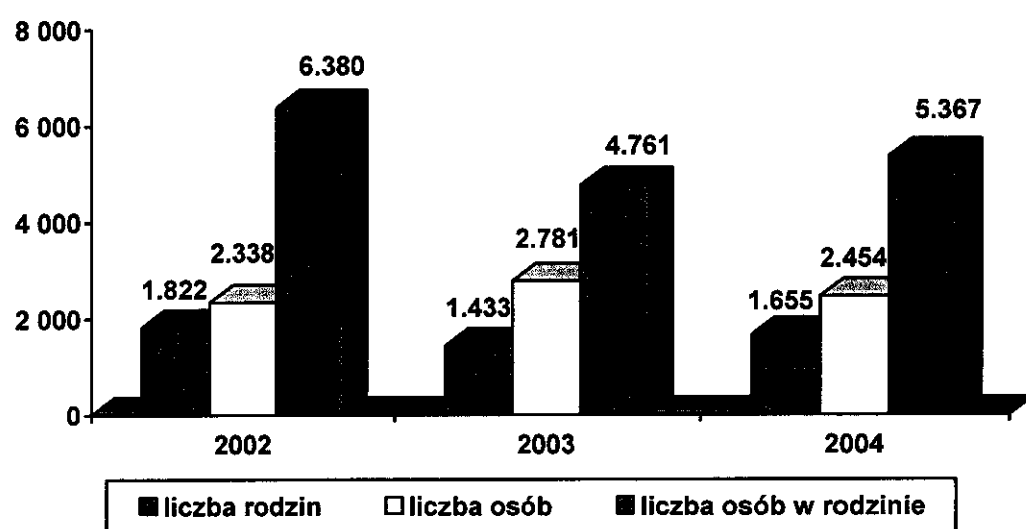
Według ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust. 1). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3 ust. 1).

Ustawa o pomocy społecznej stwierdza, że udziela się pomocy osobom i rodzinom w szczególności z powodu: 1) ubóstwa; 2) sieroctwa; 3) bezdomności; 4) bezrobocia; 5) niepełnosprawności; 6) długotrwałej lub ciężkiej choroby; 7) przemocy w rodzinie; 8) potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności; 9) bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych; 10) braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze; 11) trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy; 12) trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego; 13) alkoholizmu lub narkomanii; 14) zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej; 15) klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy odpowiedzialny jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz. Do jego obowiązków należy:

- prowadzenie diagnostyki jednostkowej i środowiskowej;
- bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń (w tym organizowanie opieki i usług domowych);
- współpraca z organizacjami i instytucjami, a zwłaszcza z samorządem lokalnym;
- aktywizowanie środowiska lokalnego.

Osoby objęte pomocą społeczną w latach 2002-2004

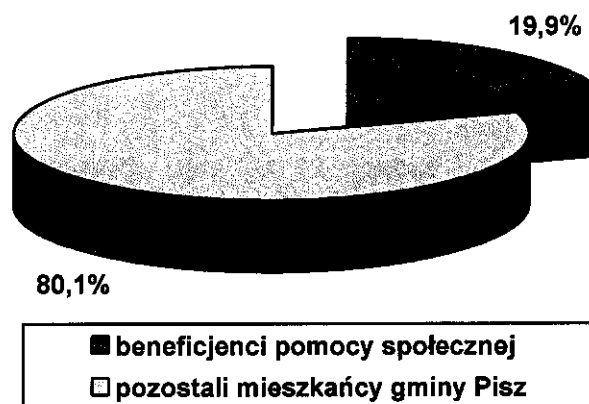

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Ogółem w latach 2002-2004 pomocą społeczną w gminie Pisz objęto następującą liczbę osób: 2002 r. – 6.380 (z 1.822 rodzin), 2003 r. – 4.761 (z 1.433 rodzin), 2004 r. – 5.367 (z 1.655 rodzin).

Uwzględniając powyższe, należy stwierdzić, że pomimo przejścia części beneficjentów do systemu świadczeń rodzinnych w 2004 r., nastąpił wzrost liczby osób objętych pomocą społeczną w porównaniu do 2003 r.

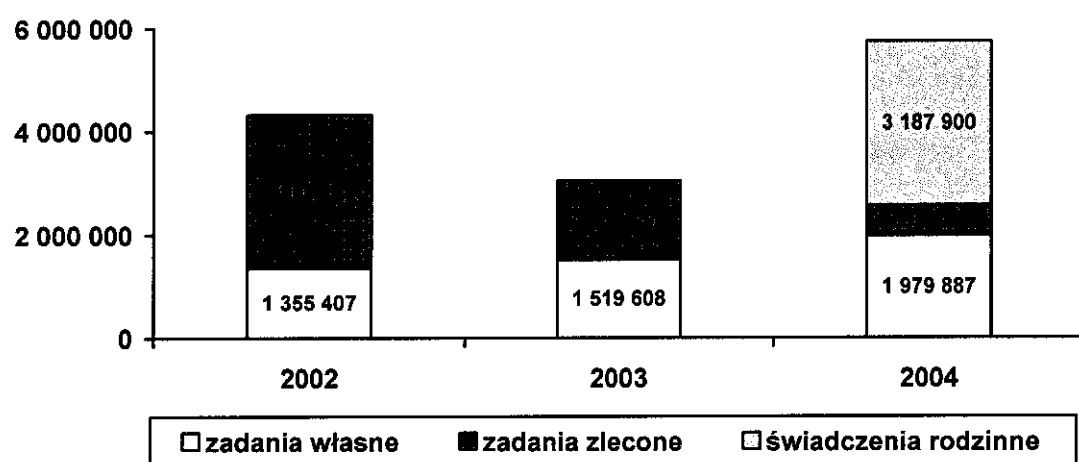
Beneficjenci systemu pomocy społecznej w porównaniu z ogółem mieszkańców gminy

Dane: Badania własne Centrum AV - 2005 r.

W roku 2004 pomocą społeczną objęto ogółem 5.367 osób. Liczba ta obejmuje również rodziny osób, którym decyzją administracyjną przyznano wsparcie. Można zatem założyć, że co piąty mieszkaniec gminy korzysta ze wsparcia MGOPS.

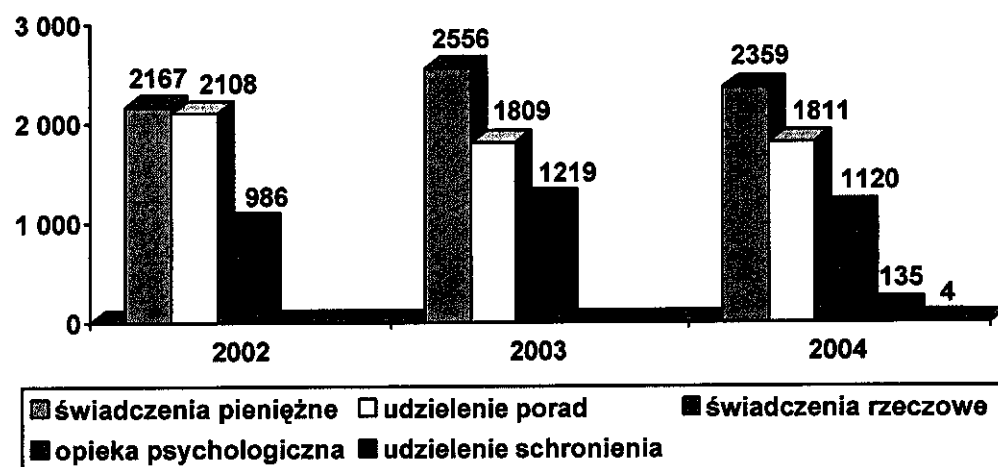
Wydatki na pomoc społeczną w latach 2002-2004 i świadczenia rodzinne w 2004 roku (w złotych)

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Na wykresie przedstawiono wysokość środków finansowych pozostających w dyspozycji Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, uwzględniając wydatki na zadania własne pochodzące z budżetu gminy, wydatki na zadania zlecone z budżetu państwa oraz wysokość świadczeń rodzinnych. Analizując wysokość nakładów przeznaczonych na pomoc społeczną w gminie, należy zauważyć, że nakłady finansowe przeznaczane na wspomaganie osób i rodzin w 2003 r. nieznacznie spadły w porównaniu do 2002 r. W 2004 r. natomiast nastąpił wzrost wydatków, a to za sprawą wypłacanych świadczeń rodzinnych. Pula środków finansowych na zadania zlecone w 2004 r. została pomniejszona. Ogółem wielkość wydatków na udzielane wsparcie w kolejnych latach wyniosła: w 2002 r. – 4.323.527 zł, w 2003 r. – 3.037.706 zł, a w 2004 r. – 5.748.468,56 zł (w tym 3.187.899,56 zł na świadczenia rodzinne).

Rodzaje pomocy udzielanej przez MGOPS w latach 2002-2004

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

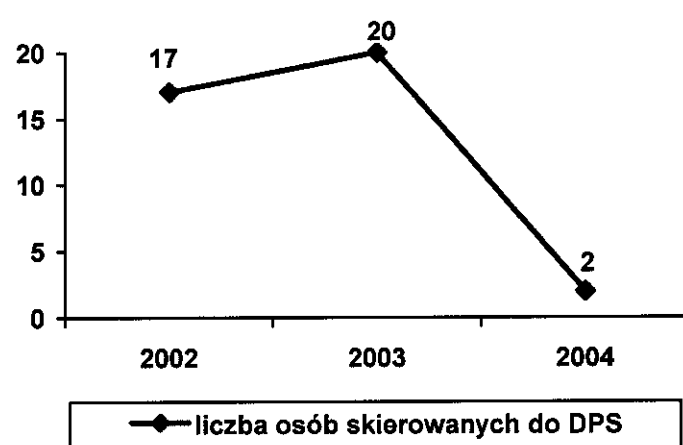
Analiza danych pozwala stwierdzić, że najbardziej preferowaną przez beneficjentów formą pomocy są świadczenia pieniężne. Ich liczba w roku 2004 nieco spadła w porównaniu do 2003 r. Drugą co do wielkości formą pomocy są porady udzielane przez pracowników ośrodka; ich liczba nieznacznie spadła w 2004 r. w porównaniu do 2002 r. Poza tym MGOPS udzielał świadczeń rzeczowych, których liczba spadła w porównaniu do 2003 r. 135 osób skorzystało także z opieki psychologicznej, a 4 udzielono schronienia.

Typ realizowanych świadczeń w latach 2002-2004

Typy świadczeń	2002		2003		2004	
	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba świadczeń	Liczba rodzin
Pieniężne	2.167	1.679	2.556	1.245	2.359	1.577
Rzeczowe	986	461	1.219	516	1.120	489
Udzielenie porad	2.108	1.965	1.809	1.621	1.811	1.733
Opieka psychologiczna					135	50
Udzielenie schronienia					4	4

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

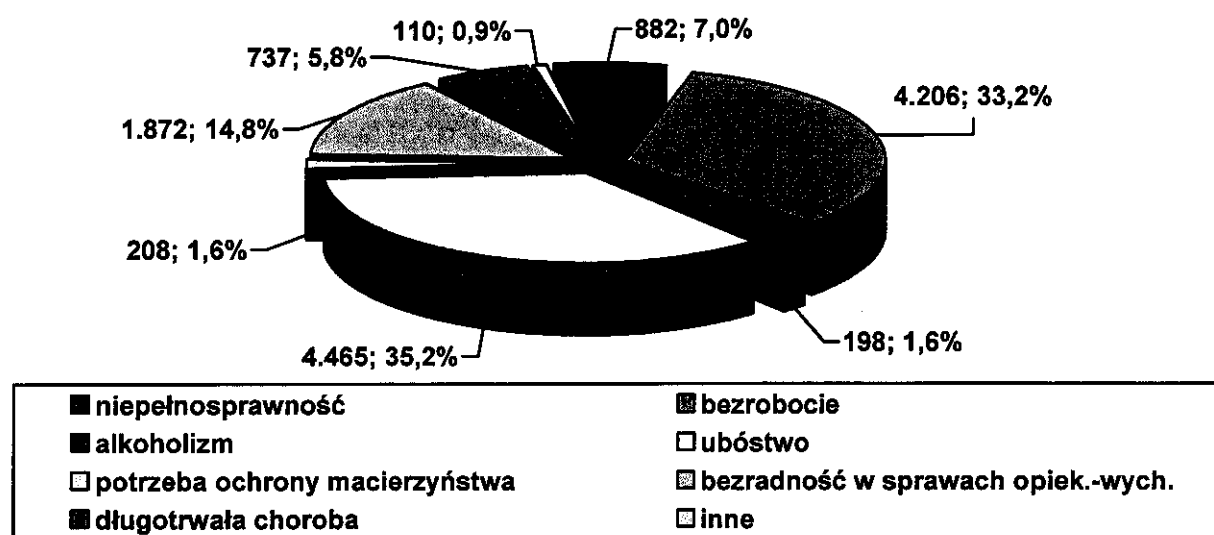
Osoby skierowane do Domów Pomocy Społecznej w latach 2002-2004

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Liczba osób skierowanych do Domów Pomocy Społecznej wzrosła w 2003 r., natomiast w 2004 r. znacznie spadła w porównaniu zarówno do 2003 r., jak i 2002 r. Należy dodać, że rok 2004 był pierwszym, w którym obowiązywały nowe zasady kierowania do ww. instytucji.

Powody przyznawania pomocy społecznej w 2004 r.

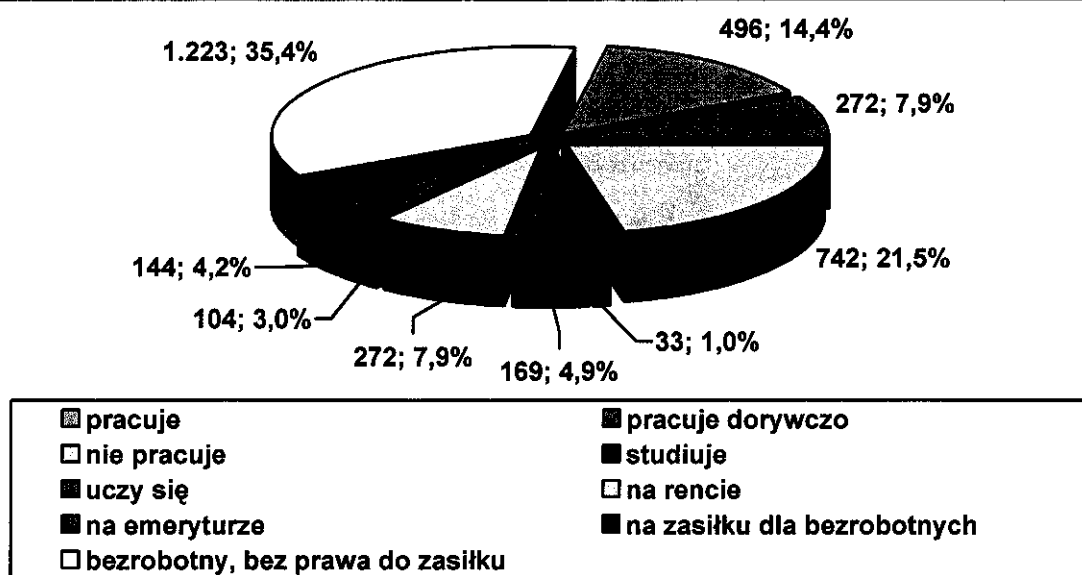

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Zasadniczą przyczyną, w związku z którą mieszkańcy wnioskuje o pomoc z systemu pomocy społecznej, jest ubóstwo (4.465 osób w rodzinie). Drugim co do wielkości powodem przyznawania pomocy jest bezrobocie (4.206 osób w rodzinie). Brak zatrudnienia, które nie jest tylko indywidualnym problemem człowieka nim dotkniętego, ale niewątpliwie wpływa na życie i funkcjonowanie całej rodziny, jest źródłem problemów i patologii. W miarę przedłużania się okresu pozostawania bez pracy problemy te narastają i rodzą kolejne, takie jak ubóstwo, frustrację, izolację, alkoholizm, bezzadność życiową.

Istotnymi przyczynami udzielanego wsparcia są również: bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (1.872 osoby w rodzinie), niepełnosprawność (882 osoby w rodzinie), długotrwała choroba (737 osób w rodzinie), potrzeba ochrony macierzyństwa (208 osób w rodzinie), alkoholizm (198 osób w rodzinie), sieroctwo (32 osoby w rodzinie), bezdomność (28 osób), klęska żywiołowa lub ekologiczna (25 osób w rodzinie), trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego (16 osób), brak umiejętności w przystosowaniu młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze (5 osób w rodzinie) oraz narkomania (4 osoby w rodzinie).

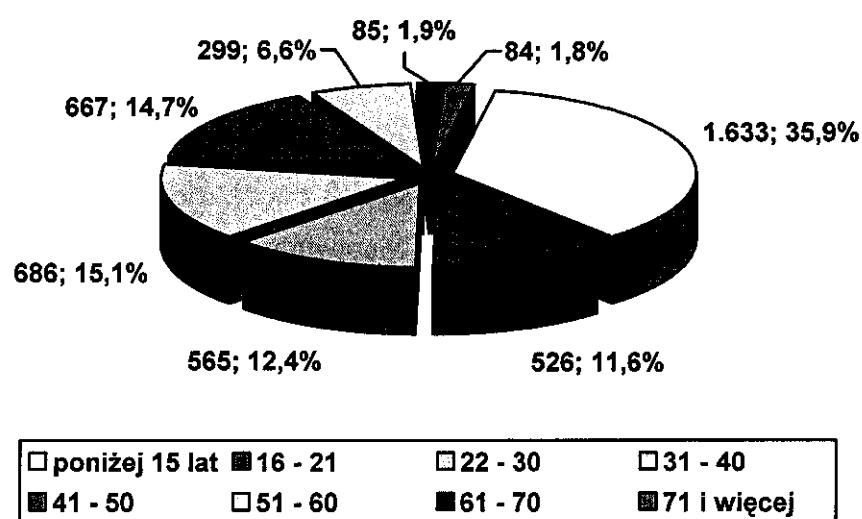
Struktura odbiorców pomocy społecznej ze względu na aktywność zawodową w 2004 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Analizując strukturę odbiorców ze względu na aktywność zawodową, dochodzimy do wniosku, że najliczniejszą grupę stanowią bezrobotni, bez prawa do zasiłku (1.223). Na drugim miejscu są osoby niepracujące (742), a na następnych odbiorcy pracujący (496), pracujący dorywczo (272) i renciści (272). W dalszej kolejności znajdują się osoby uczące się (169), przebywające na zasiłku dla bezrobotnych (144) i emeryci (104). Najmniej liczną grupę stanowią studenci (33).

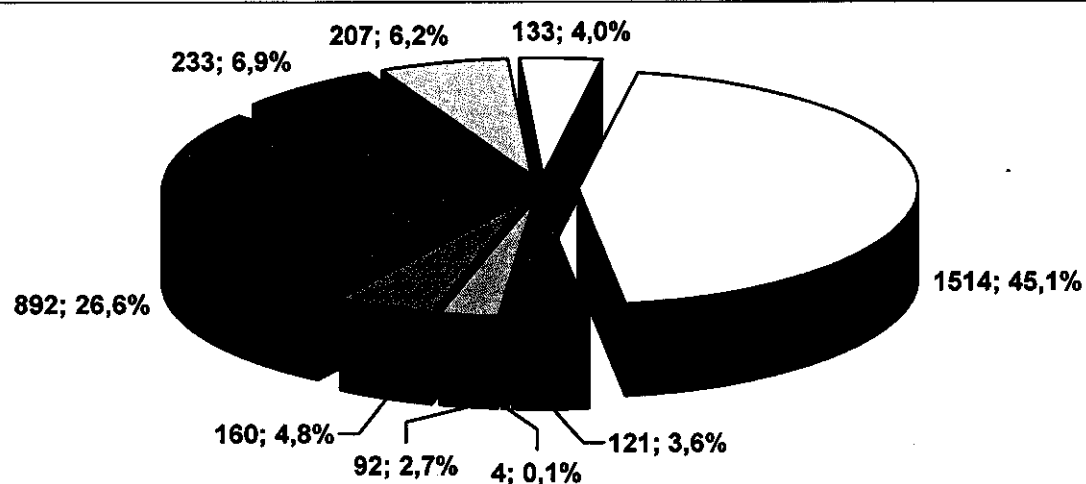
Struktura demograficzna odbiorców pomocy społecznej w 2004 r.

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Dokonując analizy struktury demograficznej wszystkich beneficjentów ośrodka pomocy społecznej, okazało się, że najliczniejszą grupę stanowią odbiorcy poniżej 15. roku życia (1.633). Druga co do wielkości grupa to osoby w przedziale wiekowym od 31 do 40 lat (686), a następnie od 41 do 50 lat (667), od 22 – 30 lat (565), 16 – 21 lat (526), a także odbiorcy w wieku od 51 do 60 lat (299). Najmniejszą grupą beneficjentów są osoby w wieku od 61 do 70 lat (85) oraz mające 71 lat i więcej (84).

Liczba osób korzystających ze świadczeń rodzinnych przyznanych przez MGOPS w okresie od 1.05.2004 r. do 31.12.2004 r.

- ☐ zasiłek rodzinny
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego
- ☒ dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania
- ☐ zasiłek pielęgnacyjny
- ☐ inne

Dane Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pisz.

Wśród świadczeń dominuje zasiłek rodzinny, dodatek z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego oraz dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania. W okresie od 1.05.2004 do 31.12.2004 r. przyznano 6.544 świadczenia rodzinne.

2.4. KWESTIA OSÓB BEZROBOTNYCH

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechności „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznej.

Bezrobotnym, zgodnie z definicją ustawową, jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia rodzin, wywierając negatywne skutki zwłaszcza w postaci:

- dezintegracji rodziny,
- zmniejszenia siły wsparcia emocjonalnego i solidarności pomiędzy członkami rodziny,
- zwiększenia ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego.

Długookresowe bezrobocie ma wpływ na ekonomiczną i psychospołeczną sferę życia człowieka bezrobotnego oraz jego rodzinę. Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób dotkniętych bezrobociem zależy od ich standardu życia w czasie trwania zatrudnienia, a zwłaszcza od posiadanych dóbr trwałego użytku, oszczędności i długów.

Duże znaczenie ma poziom, od którego zaczyna się proces degradacji ekonomicznej i społecznej. W najbardziej dramatycznej sytuacji są rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które od dawna korzystały z systemu wsparcia socjalnego z powodu np. niskich dochodów, wielodzietności, inwalidztwa. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie stanu funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy, co przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą czy zanikiem autorytetu rodzicielskiego. Może także prowadzić do rozpadu rodziny. W tych okolicznościach pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego.

Wzrost liczby bezrobotnych świadczeniobiorców powoduje przyrost ilości zadań z zakresu pomocy społecznej oraz zwiększenie puli wydatków na udzielanie pomocy.